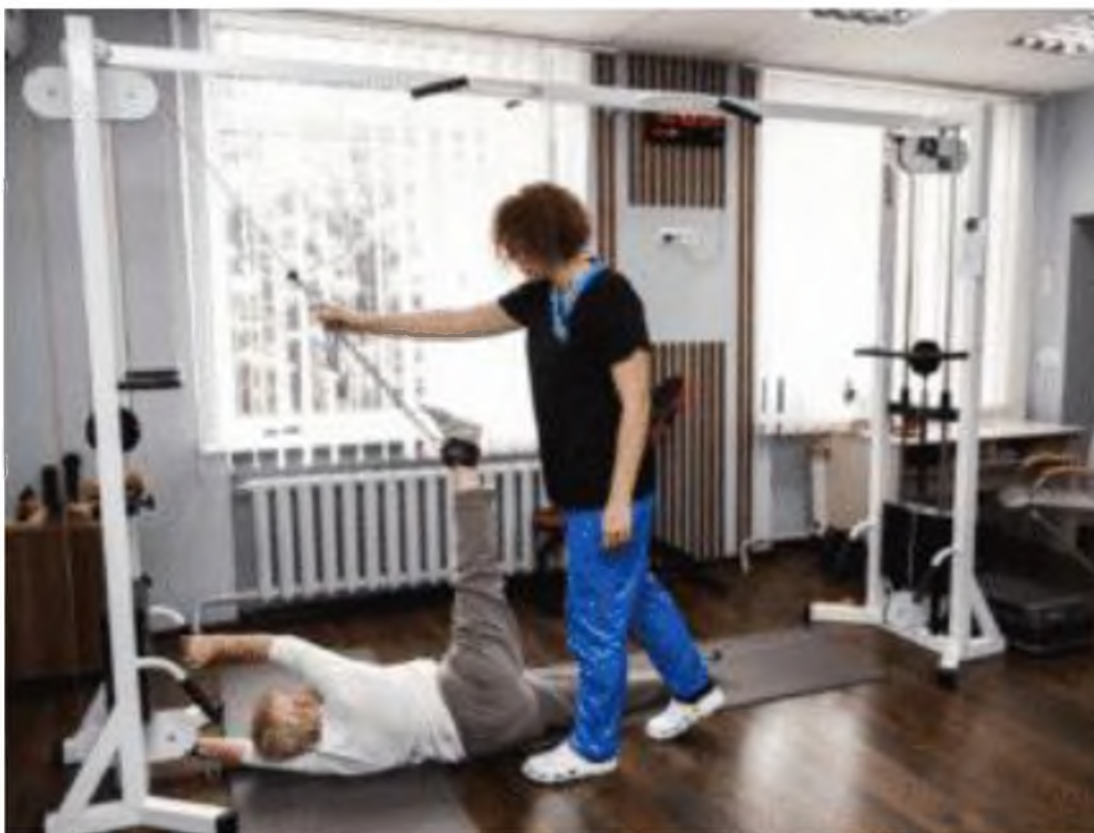

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку,
проблеми та перспективи»

8 вересня 2023 року

ПОЛТАВА

2023

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

**Редакційна колегія: Ждан В. М., Лисак В. П., Голованова І. А.,
Ляхова Н.О., Краснова О. І., Белікова І. В.**

«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи»: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. (2023; Полтава).

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи», 8 вересня 2023 року. [Текст] / ПДМУ; [ред.кол.: В. М. Ждан, В. П., Лисак, І. А., Голованова та ін.]. – Полтава, 2023. – 165 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» містять в собі наукові праці з питань організаційних, правових, клінічних аспектів медичної реабілітації в Україні фахівцями різних спеціальностей, питанням медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та правоохоронців, постраждалих внаслідок бойових дій, оптимізації роботи реабілітаційних закладів під час військової агресії РФ та в мирний час.

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

©Полтавський державний медичний університет, 2023

потребують подальшого супроводу та психосоціальної підтримки. Відповідний алгоритм, над яким МВС працює, дозволить затвердити єдині правила перенаправлення постраждалої особи від психологів ДСНС чи НПУ до інших фахівців, аби людина не лишалася один на один зі своїми проблемами

Міністерство молоді та спорту України – через платформу СпівДія надає психологічну підтримку дорослим, дітям і підліткам. Для збереження та відновлення ментального здоров'я дітей на базі проекту "[СпівДія заради дітей](#)" по всій Україні створили дружні простори. Тут через програму неформальної освіти діти можуть отримати таку необхідну сьогодні якісну психоемоційну підтримку. А ще — познайомитися з новими друзями, дізнатися більше про навколишній світ та поділитися своїми переживаннями. Проект "СпівДія заради дітей" зараз реалізується у 22 містах та містечках України. Також проєкт пропонує спеціальну систему занять з елементами STEAM — тобто охоплення природничих наук (Science), технологій (Technology), технічної творчості (Engineering), мистецтва (Art) та математики (Mathematics). Статистика проєкту вражає: за рік його існування психоемоційну підтримку отримало вже 84 730 дітей по всій Україні.

Висновок. Рівень психічного здоров'я населення та превенція розладів психіки й надалі істотно впливає на загальний стан здоров'я, економічне відновлення та добробут країни. А травми у тому числі психологічні, зумовлені війною, значно збільшили потребу в послугах реабілітаційної допомоги, тому очевидною є необхідність у розширенні доступу до них.

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПЕРСОНАЛУ ПОЛЦЕЙСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ

Охріменко І. М.¹, Пронтенко К. В.²

¹Національна академія внутрішніх справ, Київ, Україна

²Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова, Житомир,
Україна

Вивчення психологічного благополуччя персоналу поліцейських організацій, залучення технологій профілактики й корекцій професійних деструкцій, зумовлене не тільки безпосереднім зв'язком цього процесу з ефективністю правоохоронної діяльності, але й можливістю потенційних впливів негативних факторів на життєдіяльність кожного окремого працівника, змінюючи його психічний та фізіологічний стан, що призводить до погіршення здоров'я, психологічних проблем та особистісних змін. Відтак феномен психологічного благополуччя персоналу поліцейських підрозділів варто розглядати в трьох формах прояву, а саме:

1) індивідуальне психологічне благополуччя окремого працівника як здатність ефективно виконувати професійні функції в умовах динамічно мінливого соціального середовища. Відповідальність за цей фактор несе сам працівник (особистість здатна приймати оптимальні рішення в ситуаціях професійного вибору);

2) благополуччя персоналу поліцейської організації як кадрового ресурсу, сприятливі умови ефективного його функціонування й розвитку. Поліцейська організація має бути орієнтована на збереження своєї цілісної кадрової позиції як психологічно безпечного професійного середовища. Відповідальність цієї складової лежить на керівникові органу (підрозділу) поліції;

3) комплексна діяльність усієї системи, що сприяє профілактиці організаційних дисфункцій. Більшість факторів тут пов'язана із взаємодією таких аспектів, як от: урегулювання організаційних відносин, розвиток навичок та компетенцій працівників, впровадження заходів з підтримки фахівців під час виконання функціональних обов'язків тощо. Саме тому в сучасному світі актуальності набуває проблема розробки й реалізації програм вивчення та покращення стану психологічного благополуччя як окремо взятого працівника, так і персоналу організації загалом.

З метою визначення психологічного благополуччя персоналу поліцейських організацій в умовах соціальної напруженості (підвищена

мобільність великих груп населення під час війни, стабілізаційні заходи на деокупованих територіях тощо) нами в 2022 році на базі Національної академії внутрішніх справ було проведено психодіагностичне дослідження серед поліцейських (n=174). Варто зазначити, що для багатьох сучасних правоохоронців об'єктивні реалії викликають ситуації, з якими вони раніше не стикалися в своєму житті та роботі, і які висувають перед ними нові психологічні вимоги. Поряд із цим, високу швидкість соціальних змін опанувати і подолати складно, враховуючи її динамічність. Тим самим перебіг правоохоронної та бойової діяльності не лише неминуче актуалізує особистісний потенціал пересічного правоохоронця, але й ставить перед ним завдання щодо його постійного розвитку й оновлення. Зауважимо також, що психологічне подолання систематичного стресу поліцейськими апелює до процесу їх адаптації в умовах воєнного стану, а саме: забезпечення звикання до критичних та надзвичайних ситуацій.

Отримані результати проведеного нами емпіричного дослідження свідчать про те, що 52.8% сучасних поліцейських мають високий рівень професійного стресу, 32.9% – середній рівень, 14.3% – низький рівень. Доволі значний відсоток високого рівня стресу в правоохоронців вказує на виражену необхідність періодичної психологічної допомоги з боку кваліфікованих фахівців. І лише 14.3% правоохоронців задоволені життям і мають низький рівень психосоціального стресу. Урахування соціального виміру психічного здоров'я дозволяє оцінити успішність особистості в контексті протидії сучасним викликам та успішності соціально-психологічної адаптації до вимог професійної діяльності, що важливо в аспекті психічного здоров'я та благополуччя персоналу правоохоронних органів. Наведені показники певним чином підтверджуються й діагностикою рівня задоволеності особистістю професією поліцейського. Так, зокрема, лише 13.8% поліцейських продемонстрували, що мають високий рівень задоволеності, та їх майже все влаштовує в їх роботі. Натомість, 63.8% правоохоронців мають середній рівень задоволеності. Вони зазначають, що

не все так добре, як хотілося б, психічний стан та настрої останнім часом у багатьох став гірший, виникли певні особистісні зміни та з'явилися певні проблеми, що псує настрої. Серед позитиву наводяться джерела підтримки та позитиву в життєдіяльності, які мотивують їх на результативність, навіть попри певні складнощі в роботі. Низький рівень задоволеності виявляють 22.4% представників персоналу поліцейських організацій; вони не задоволені тим, як у них відбувається перебіг професійної діяльності, періодично мають пригнічений емоційний стан, багато чого їм не вдається в роботі. Вони потребують відповідних змін у способі та моделі функціональної поведінки, адже відсутність задоволеності працею може суттєво позначатися на стані психічного здоров'я особистості правоохоронця. Ступінь задоволеності працею залежить від очікувань й потреб людини, тобто працівника можуть задовольняти одні аспекти роботи і не задовольняти інші. Отже, під час вивчення психологічного благополуччя персоналу поліцейських підрозділів є доцільність ґрунтовного аналізу задоволеності роботою фахівців, оскільки це дає змогу виявити проблемні зони в організації і визначити способи створення сприятливого соціально-психологічного клімату, ефективних й продуктивних умов роботи. Найважливішою складовою частиною дослідження рівня задоволеності працею є визначення факторів задоволеності, до яких слід відносити організаційні чинники, групові чинники (насамперед, особливості професійного оточення) й особистісні фактори (якості й схильності працівників).

У продовження слід зазначити, що показники професійного стресу та рівня задоволеності професією здатні визначати стабільність психічного здоров'я пересічного правоохоронця. Так, за результатами проведеного нами дослідження лише 14.4% поліцейських демонструють стан «процвітання»; 52.3% – помірний стан; 33.3% – стан «пригнічення». Це звідси накладає свій відбиток на вмотивованості працівників та результативності службової діяльності персоналу загалом. З огляду на це упродовж психодіагностичної

роботи серед особового складу поліцейських підрозділів мають визначатися та враховуватися такі показники:

- наявність у роботі та життєдіяльності працівника чітких цілей;
- наявність повноти планів та надій щодо найближчих перспектив;
- позитивне ставлення до себе;
- здатність концентруватися на виконанні конкретних завдань у роботі або під час навчання;
- отримання задоволення від подолання перешкод та труднощів;
- здатність знімати м'язове та емоційне напруження;
- здатність долати (управляти) професійними стресами;
- здатність висловлювати власні відчуття та переживання тощо.

Емпіричне дослідження також засвідчило той факт, що не всі сучасні правоохоронці в змозі задовольнити власні потреби, щоб належним чином функціонувати, самореалізуватися, виконувати свою суспільну функцію (зокрема, потреби в безпеці та захищеності, стабільності; соціальні потреби). Відповідно до отриманих результатів, 35.1% правоохоронців демонструють низький рівень задоволення зазначених життєвих потреб; 51.7% – мають середній рівень. Слід відзначити, що в зв'язку із соціальною напруженістю завдяки війні люди вимушені багато в чому себе обмежувати, насамперед, в соціальних контактах, що загалом впливає на рівень їх психологічного благополуччя. На окремому етапі професійної діяльності поліцейського актуалізація та домінування цих потреб підпорядковує його поведінку. Прагнення безпеки в службовій діяльності домінує, здебільшого, у критичних та екстремальних умовах, які можуть бути викликані перебігом конкретних психологічно напружених ситуацій. Значний відсоток середнього рівня задоволеності базових та соціальних потреб поліцейського засвідчує певні прорахунки в їх реалізації, що доволі часто потребує належної підтримки з боку найближчого професійного (керівник, колеги тощо) або побутового (сім'я, друзі) оточення. 13.2% опитаних засвідчили високий рівень

задоволення всіх потреб, що певним чином свідчить про їх психологічне благополуччя та відносну стабільність у життєдіяльності.

На етапі актуалізації даних потреб і установок відбувається формування спрямованості мотивоутворення, переважно, на групову діяльність, у тому числі через зарахування та приналежності працівника до професійно спрямованого утворення досвідчених колег по підрозділу. Вони визначають прагнення до неофіційного спілкування, бажання товариських взаємин тощо. І, навпаки, прорахунки в мотиваційній сфері особистості здатні породжувати відчуття приниженості, безпорадності, даремності. Наслідком може бути виникнення відповідних компенсаторних механізмів у вигляді девіантних проявів поведінки.

Отже, узагальнені висновки нашого психодіагностичного дослідження демонструють, що переважна більшість сучасних правоохоронців перебувають у постійному професійному стресі, доволі часто вони не задоволені перебігом своєї професійної діяльності. Разом із тим, значна частина респондентів вказує на певні особистісні зміни останнім часом, що впливає на їх психоемоційний стан, настрій, самопочуття. Вагомий внесок в погіршення стану психологічного благополуччя правоохоронців здійснює соціальна напруга, породжена воєнним станом, що нерідко створює хаос, невизначеність та байдужість. Покращенню ситуації сприятиме надання правоохоронцям комплексної та кваліфікованої психологічної допомоги зі збереження та відновлення їх психічного здоров'я, запровадження сприятливої атмосфери функціонування колективу, чітка й виражена система стимулювання персоналу тощо.

ПРАВО НА РЕАБІЛІТАЦІЮ В ФРН: ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ

Пашков В. М.

Лабораторія дослідження проблем національної безпеки у сфері громадського здоров'я НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка

В.В. Сташиса НАПрН України,

<i>Андреев А.В., Тагунова І.К., Богданов К.Г., Гуца С.Г., Богданов В.К.</i>	
Медицина реабілітація дітей з гіпертрофією лімфоїдної тканини глоткового кільця.....	72
<i>Вакуленко Наталя.</i> Соціально-психологічна реабілітація мирного населення, яке перебувало на тимчасово окупованих територіях.....	74
<i>Гнедик Є. С.</i> Право на реабілітацію військовослужбовців: досвід США.....	82
<i>Дерев'янка Т.В.</i> Оцінка проявів посттравматичного стресового розладу серед військовослужбовців.....	85
<i>Добронравова І.В., Титаренко О.В.</i> Реабілітація пацієнтів з голосовими порушеннями, які отримані у військовий час.....	87
<i>Заїка В.М., Страшко Є.Ю., Лебедєв В.А., Чернов А.А.</i> Пілотний проект програми роботи оздоровчого табору (природо терапевтичної групи) із використанням методу «природотерапії» та «рекреації».....	90
<i>Заславський П.С.</i> Параметри функціонального стану передпліччя як показник ефективності реабілітації поранених з наслідками вогнепального поліструктурного перелому кісток передпліччя.....	93
<i>Кондак Н.М., Калмикова Ю.С.</i> Методи психологічної корекції дітей та підлітків з посттравматичним синдромом.....	95
<i>Краснова О.І., Голованова І.А., Краснов О.Г., Люлька О. М., Ляхова Н. О., Белікова І. В., Мирошниченко Л. І.</i> Туберкульоз в умовах повномасштабної війни: організація допомоги хворим на туберкульоз в Польщі.....	100
<i>Куницька Д. Л., Козар Т.І.</i> Травматичний досвід у дітей: наслідки та методи психологічної допомоги.....	102
<i>Лозовікова Вікторія.</i> Програми збереження та відновлення ментального здоров'я населення під час війни.....	105
<i>Охріменко І. М., Пронтенко К. В.</i> Психологічне благополуччя персоналу поліцейських організацій в умовах соціальної напруженості	110